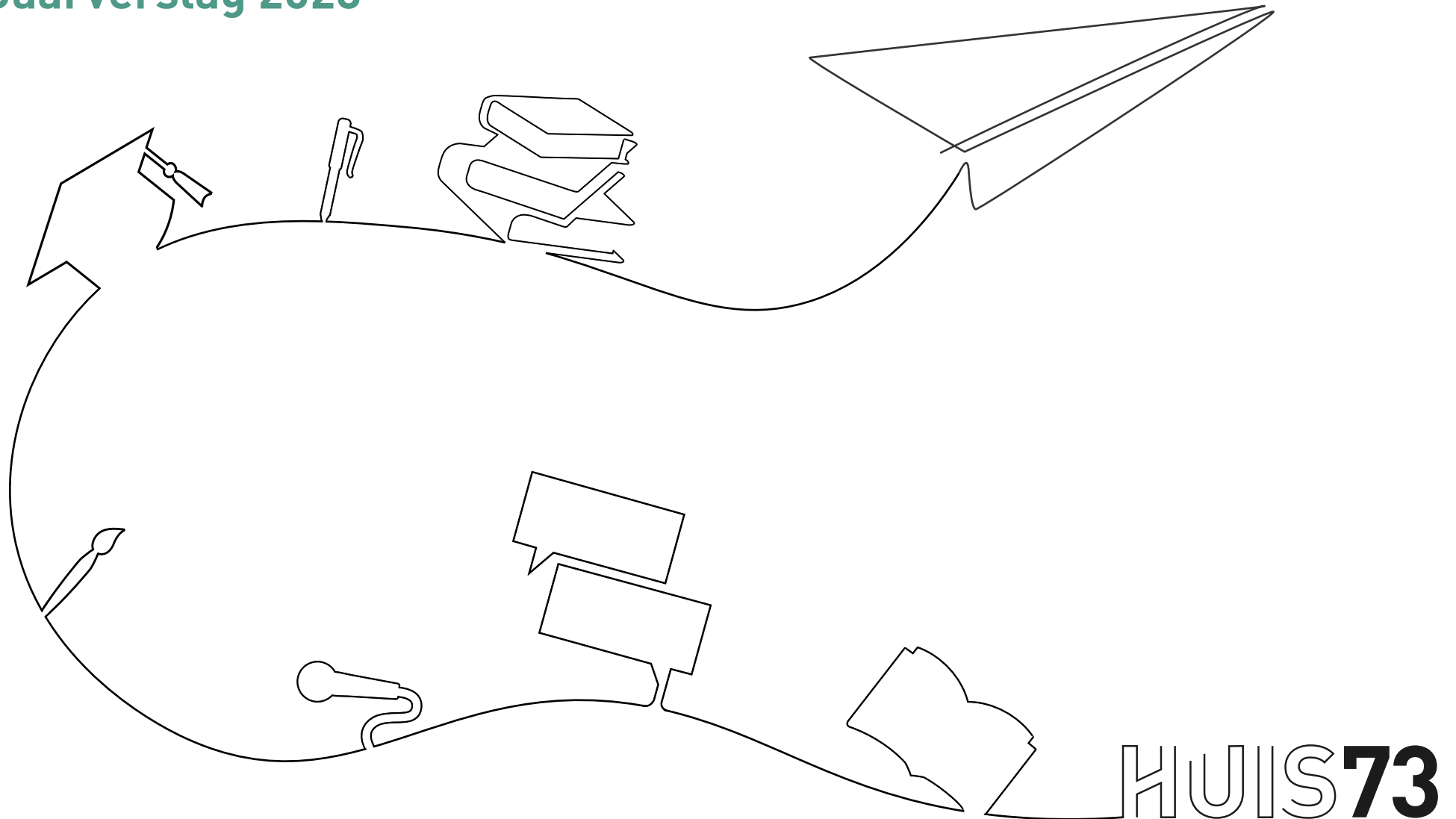

HUIS73

VOOR BIBLIOTHEEK & CULTUUR

Jaarverslag 2023

HUIS73

Inleiding

Met een opgewekt gevoel kijk ik terug op het afgelopen jaar. We draaiden met volle energie onze programma's en bereidden ons langzaam maar zeker voor op wat komen gaat: de verbouwing aan de Hinthamerstraat.

Wat onze leden betreft zien we een stijging van ruim 5% ten opzichte van het jaar ervoor. Er waren in 2023 28.500 mensen lid van de bibliotheek binnen de gemeente 's-Hertogenbosch. Dat staat dan nog eens los van alle leden die we bij de Bibliotheek op school hebben, dat zijn er 22.000.

We koesteren ze allemaal. Dat dat andersom ook geldt, zagen we terug in het cijfer dat onze leden uit Rosmalen ons gaven in het tevredenheidsonderzoek. Zij beoordelen ons met een 8,4. Dat onderzoek voerden we in september uit en is door bijna 700 mensen ingevuld. Eind 2023 was daar ook het in bibliotheekland befaamde eindejaarslijstje van Mark Deckers, waarbij we vanuit het niets binnenkwamen op plaats 18 van de best presterende bibliotheken. Van de 137 in heel Nederland.

En dat is lang niet alles. Ik zie hoe de Bossche Cultuurroute op volle toeren draait in het onderwijs en dat we op constructieve wijze nieuwe samenwerkingen aangaan en bestaande verstevigen. Het is inspirerend en mooi om te zien hoe tientallen jongeren hun talenten ontdekken tijdens Art United en kennismaken met podiumkunsten binnen het nieuwe VO Podium Menu. We boden meer cursussen aan en daarmee steeg het aantal cursisten ook fors, met 60%. We zetten flink in op een divers en vernieuwend muziekaanbod, waarmee we een mooie aanvulling op het muziekaanbod in onze gemeente bieden. Ook met onze huisgenoten zijn we blij: zij delen en beoefenen hun creativiteit, muziek, taal en geschiedenis bij ons.

Vooruitkijkend naar 2024 ben ik trots op hoe we de plannen voor een vernieuwd Huis73 voor alle Bosschenaren met vertrouwen tegemoet gaan. Het wordt het jaar van verhuizingen en de start van de verbouwing aan de Hinthamerstraat. Samen met onze medewerkers, partners, huisgenoten en vrijwilligers werken we toe naar nog meer een plek voor écht iedereen in de stad!

Nan van Schendel
Directeur-bestuurder

Inhoud

Ieder kind een lezer	4
BoekStartcoach op het consultatiebureau.....	5
BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school	6
De Bibliotheek op school VO, MBO en HBO	10
Gezinsaanpak	11
Taal & Tablets	11
Voor- en DoorleesExpress.....	12
Bossche cultuur- en leesroute	14
Meer Muziek in de Klas - Muzikaal Spel voor Kleuters	15
KlupUp	15
VO Podium Menu	16
Art United	17
Impuls Jongerencultuur	18
De Boekenbabbelaars Boekenclub	18
Literaire activiteiten	19
Taalhuis	21
Het Geheugenhuis	23
Digitale inclusie en digitaal burgerschap	24
Informatiepunt Digitale Overheid.....	24
Digitaal Atelier & Mediawerkplaats	25
Project: Van wie is de rivier?	27
Ontmoeting & Debat	28
RUW.....	28
Shift Talks - Eerlijk zullen we alles delen?	28
Amateurkunst	30
Cursussen	32
Exposities	33
Bouw Mee aan Huis73	34

FEITEN & CIJFERS

Bibliotheekwerk in cijfers	36
Samen	38
Huis73 & De Codes	39

Interactieve
inhoudsopgave

Ieder kind een lezer

Op onze locaties aan de Hinthamerstraat en in Rosmalen luisteren kinderen van 0 - 4 jaar op verschillende momenten naar een verhaal. Een aanhoudend succes en de belangstelling blijft maar groeien. In 2023 bereikten we wéér meer ouders en kinderen, zo'n 10% meer dan in 2022. Activiteiten zoals het Voorleesontbijt en een theatervoorstelling tijdens de Nationale Voorleesdagen zijn standaard uitverkocht.

“

Voorleesochtenden in de bieb, erg leuk en gezellig, alweer zolang geleden. Onze dochters hebben vaak en veel boeken gehaald. Jullie hebben zoveel keus en hele aansprekende titels! Nu leen ikzelf nog wel wat voor de projecten waar ik mee bezig ben of gewoon een leuke roman of detective.

— Rianne, bezoeker Huis73 Den Bosch

Voorlezen op Begraafplaats Orthen

Voorlezen buiten de deur

Dit jaar gingen wij voor het derde jaar op pad met onze voorleestent. Zes weken lang met een volgeladen bus op pad: in de ochtend in het Rompert Park en 's middags ploften we neer in het Beatrixpark. Dat was een groot succes! Kinderen konden stickers verdienen na

ieder voorleesmoment om bij minimaal drie stickers een verrassingstasje met een mooi (prenten)boek op te komen halen in de bibliotheek. Naast deze zonnige momenten in Den Bosch West en Noord lazen we ook twee keer op donderdag voor op Begraafplaats Orthen.

Lees hier wat Brabants Dagblad schreef over 'Voorlezen buiten de deur' >

BoekStartcoach op het consultatiebureau

Op alle consultatiebureaus in de gemeente geven onze BoekStartcoaches wekelijks advies over taalstimulering. Hierbij maken zij laagtaalvaardige ouders ook enthousiast voor het andere aanbod van Huis73, zoals ABC-LeerMee of deelname aan de VoorleesExpress. We leiden onze BoekStartcoaches op door middel van landelijke trainingen en workshops bij Huis73.

“

Wat fijn om te weten dat de activiteiten van de bibliotheek gratis en vrij toegankelijk zijn. Een goede reden om vaker naar de bibliotheek te gaan.

— moeder van vier kinderen in gesprek met een van onze BoekStartcoaches

“

Vaak zijn er meerdere ouders tegelijkertijd in de wachtkamer van het consultatiebureau. Bij het aangaan van een gesprek probeer ik direct alle aanwezige ouders te betrekken, zodat ik hen allemaal het belang van lezen en leesplezier mee kan geven.

— Loesinè Dzjamaljan, BoekStartcoach en Community Librarian

BOEKSTART COACH IN CIJFERS

3 BoekStartcoaches

7 consultatiebureaus in Den Bosch en Rosmalen

Zij voeren **8 à 10** gesprekken per ochtend

Op elk consultatiebureau is **3,5** uur per week een BoekStartcoach aanwezig

Bereik van ruim **3.800** kinderen en ouders

Op de consultatiebureaus is een collectie aanwezig die altijd up-to-date is

BoekStart in de kinderopvang & de Bibliotheek op school

We streven ernaar dat elk kind de mogelijkheid krijgt om van lezen te gaan houden. Samen met onze partners hebben we de afgelopen jaren een cultuur van lezen gecreëerd. Het BoekStart-project heeft zijn effectiviteit bewezen in het verminderen van taalachterstand bij kinderen en heeft ouders meer betrokken gemaakt. Bovendien zorgen we ervoor dat boekencollecties ook toegankelijk zijn op basisscholen en kinderdagverblijven, met ongeveer **112** locaties in de stad en de regio, waardoor leesplezier altijd binnen handbereik is. Onze initiatieven worden ook elders in het land opgemerkt. Dit zijn allemaal prestaties waar we gezamenlijk trots op kunnen zijn: gemeente 's-Hertogenbosch, kinderopvang, onderwijspartners en wijzelf.

“
Het is tijd om elke school een ‘Bibliotheek op school’ te geven

“Het is slecht gesteld met jonge lezers. Nederland bungelt ergens onderaan in de PISA-onderzoeken: niet alleen op het gebied van leesvaardigheid, maar ook op leesplezier scoren we bijzonder laag.” Manager Onderwijs & Educatie Arjen Lubbers hield een pleidooi voor de Bibliotheek op school in het Brabants Dagblad van 3 oktober. Lees [hier](#) het volledige artikel.

Taal spiegelt, daagt je uit, kan je emotioneren, laat je lachen

— Arjen Lubbers

KINDER OPVANG

0 t/m 3 jr

Bereik van ruim 8.500 kinderen

Collectie

- Altijd een collectie die up-to-date is

Leesconsulent

- Advies over collectie
- Coachen en ondersteuning van pedagogisch medewerkers
- Opstellen voorleesplan met activiteiten
- Organisatie van leesbevorderende activiteiten zoals voorlezen

PRIMAIR ONDERWIJS

4 t/m 12 jr

Bereik van ruim 13.500 leerlingen

Collectie

- Altijd een collectie die up-to-date is
- Ruim 390.000 uitleningen

Leesconsulent

- Advies over collectie
- Coachen en ondersteuning van leerkrachten en leescoördinatoren
- Organisatie van leesbevorderende activiteiten zoals voorlezen
- Samenstellen van thema- en wisselcollecties

Themacollecties

Naast de collectie die al aanwezig is op de Bibliotheken op school, maken bijna alle scholen gebruik van themacollecties: een selectie boeken binnen een bepaald thema. In 2023 werden voor de kinderopvang en het primair onderwijs **ruim 3.000** themacollecties samengesteld. Deze collecties worden in de lessen gebruikt als aanvulling op het actuele thema. Daarnaast vragen scholen regelmatig een wisselcollectie aan: tijdelijk extra boeken, bijvoorbeeld als een schrijver naar de school komt. Onze leesconsulenten stellen deze collecties zorgvuldig samen:

- Doorgaans minimaal 10 boeken
- Van voorleesboek tot gedichtenbundel en van prentenboek tot informatieve boeken
- Aangepast op de doelgroep en leeftijd

“

Er wordt binnen de klassen steeds vaker gebruik gemaakt van het internet. Daardoor merken we dat leerkrachten zoekende zijn hoe zij de boeken binnen de themacollecties het beste kunnen gebruiken. Als leesconsulent kunnen wij de leerkracht tips en adviezen geven hoe zij de themacollectie - in aanvulling op het internet - beter kunnen benutten. Een fysieke collectie blijft belangrijk om kinderen op een rustige en geconcentreerde manier informatie tot zich te laten nemen.

— Christel Schrijver, leesconsulent

Masterplan Basisvaardigheden

Met de Impulsregeling Masterplan Basisvaardigheden is er landelijke steun gekomen voor BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school. In de gemeente 's-Hertogenbosch kwamen in aanmerking voor deze landelijke steun:

- Tijd4Kids
- Van Maerlant

Met deze extra gelden konden wij op deze locaties zorgen voor:

- **Expertise:** Uren leesconsulent, training leesbevordering en informatievaardigheden pedagogisch medewerkers en vmbo (vak)docenten
- **Leesomgeving & Collectie:** Collectie boeken en andere materialen en inrichtingselement schoolbibliotheek
- **Activiteiten:** Bezoek auteur als leesbevorderaar

De landelijke subsidie van het Masterplan Basisvaardigheden bood deze locaties de mogelijkheid deel te nemen aan BoekStart en de Bibliotheek op school. Zo gaf het een impuls aan de collectie en wordt een boek tot verbeelding gebracht door een bezoek van een auteur. We inspireren docenten om zelf vaker een boek of boekentema onder de aandacht te brengen.

Voorleeswedstrijd 2023

Eén van de leesbevorderende activiteiten van Huis73 is de jaarlijkse voorleeswedstrijd. Het motiveert kinderen om te lezen en wakkert hun enthousiasme voor kinderboeken aan. Bovendien leren kinderen van elkaar tijdens de voorleeswedstrijd. Het wedstrijdelement helpt daarbij een handje. In 2023 organiseerden we een voorleeswedstrijd op de PABO, het PO en het VO. Op de PABO won Nadia Beerendonk. Zij las voor uit 'Gozert' van Pieter Kolwijck. De Bossche voorleeskampioen vanuit het primair onderwijs was Jona Hendriks van KC 't Sparrenbos in Rosmalen. Ze las voor uit 'Sjakie en de Chocoladefabriek' van Roald Dahl. De winnaar van Read2Me, de voorleeswedstrijd voor brugklassers was Guus Wilting uit Boxtel (foto), hij las voor uit 'Help! Een klas zonder meester' van auteur Ilona de Lange.

Winnaar voorleeswedstrijd Read2Me

De Bibliotheek op school VO, MBO en HBO

Met de Bibliotheek op school zijn we aanwezig op het ds. Pierson College en op zeven afdelingen van het Koning Willem I College (KWIC). Daarnaast zorgen onze leesconsulenten bij Fontys PABO voor deskundigheidsbevordering van studenten. Leerlingen van het Sint-Janslyceum, Rodenborch College, Sancta Maria Mavo en het ds. Pierson College krijgen een gratis bibliotheekabonnement aangeboden. Hiermee bereikten we in 2023 7.000 middelbare scholieren.

“

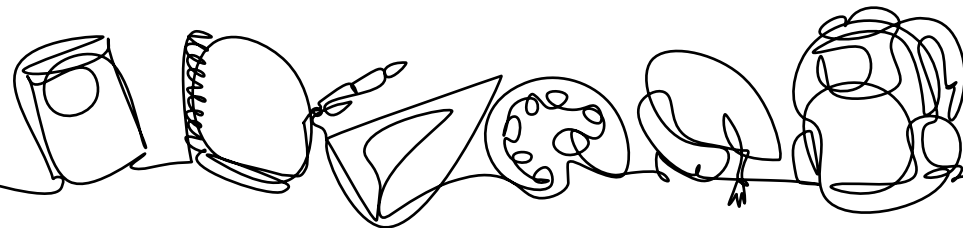
Lezen hoort helemaal niet alleen bij het vak Nederlands, lezen hoort bij elk vak.

— *Yannic van Daele, leesconsulent*

Koning Willem I College & Huis73

Yannic van Daele is leesconsulent bij Huis73 en verbonden aan het KWIC. Nicoline Paquaij is docent Nederlands op het KWIC. Samen zetten ze zich in om het belang van lezen over te brengen aan docenten en studenten. Zij delen hun inzichten, ervaringen en aanpak op het platform van [Leesoffensief Brabant](#).

Gezinsaanpak

Vanaf 2023 is Huis73 zich nog meer gaan richten op de gezinsaanpak binnen laaggeletterdheid. Aan de hand van pilots en een opleiding van onze medewerkers is in samenwerking met scholen onderzocht hoe ouders binnen de laaggeletterde gezinnen beter bereikt en ondersteund kunnen worden.

Taal & Tablets

In 2023 zijn de plannen gemaakt voor het project Taal & Tablets. Met dit project slaan we een brug tussen de kinderopvang/basisschool en de thuisomgeving. We stimuleren laaggeletterde/(digi-)taalarme gezinnen met kinderen tussen de 2 - 6 jaar om samen te werken aan hun taal- en digitale vaardigheden. Een gezin krijgt 20 weken lang een iPad in bruikleen met educatieve programma's en taalapps, ondersteund door fysieke boeken en spelmaterialen. In de periode dat het project Taal & Tablets wordt uitgevoerd, vinden er 5 of 6 verplichte ouderbijeenkomsten plaats, in samenwerking met de school/kinderopvang van de kinderen. Die gaan over belangrijke thema's rondom lezen, leesbevordering en mediawijsheid. De bijeenkomsten zijn praktisch en sociaal van aard; deelnemers krijgen tips en tools, vragen worden beantwoord en ouders wisselen uit wat in hun gezin wel en niet werkt. Er is ook aandacht voor de (digi)taalontwikkeling en -wensen van de ouder(s). Als zij gemotiveerd zijn, wordt samen gekeken naar een passend aanbod.

Taal & Tablets project:

- Het stimuleren van de taalontwikkeling van kinderen.
- Het verrijken van de taalomgeving bij kinderen thuis.
- Het vergroten van leesplezier.
- Ouders in staat stellen om op hun eigen manier de taalontwikkeling van hun kinderen te stimuleren.
- Ouders motiveren om hun eigen basisvaardigheden te verbeteren.

Eind 2023 werd de subsidie toegekend en zijn de eerste iPads aangeschaft. Twee scholen werden geselecteerd voor deelname vanaf maart 2024.

Ouders van middelbare scholieren bereiken

Naar aanleiding van een onderzoek in samenwerking met ITTA - het Kennisinstituut voor Taalontwikkeling in Amsterdam – ontwikkelden we materiaal voor ouders van middelbare scholieren die weinig of geen kennis hebben van het Nederlandse schoolsysteem. Samen met de brugfunctionaris van ISK organiseerden we een oudercursus bij het COA te Nuland. In totaal werden **5** bijeenkomsten georganiseerd waar in totaal **29** ouders bij waren. Het heeft veel samenwerking en inzichten opgeleverd. Daarna hebben we in september als pilot een Oudercafé georganiseerd i.s.m. KC Het Stadshart en in november een bij de ISK. Vanaf 2024 wordt er wekelijks een Ouderplein georganiseerd in samenwerking met scholen.

Voor- en DoorleesExpress

Met de Voor- en DoorleesExpress creëren we een taalrijke omgeving voor het gezin thuis en in de bibliotheek. Samen met vrijwilligers, toeleiders en de gemeente zetten we in op gelijke kansen voor alle kinderen en jongeren om hun talenten te ontdekken. Taal- en leesontwikkeling zijn belangrijke factoren die bijdragen aan meer gelijke kansen en het ontwikkelen van vaardigheden voor kinderen. Projectleider Charlotte van den Eijnden werd door Cubiss geïnterviewd over de pilot DoorleesExpress.

[Lees hier het interview over de DoorleesExpress >](#)

VOOR- EN DOORLEES EXPRESS IN CIJFERS

106 gezinnen
aangenomen

99 trajecten
gestart

143 kinderen
bereikt

87 trajecten
afgerond

113 actieve
vrijwilligers
met **43** nieuwe
aanmeldingen

“

Het was leuk om in het gezin bezig te zijn met taal. Ook leuk afgesloten met diploma en boekje met boekenlegger. Ik heb het gevoel dat ik iets heb toegevoegd. De kinderen kregen steeds meer de rust om verhaaltjes af te luisteren. Ik heb het gezin laten zien dat er veel manieren zijn om met taal bezig te zijn.

— Vrijwilliger VoorleesExpress

“

Ieder kind heeft taaltalent in zich, maar het komt er bij sommigen wat moeilijker uit. Wij gaan op zoek naar die talenten. Door betrokken te zijn bij de ouders en kinderen, achter de voordeur te komen en gezinnen handvatten te geven. Zo hopen we ze zelfvertrouwen en taalplezier te geven, waardoor ze aangehaakt blijven bij het onderwijs. Door er vroeg bij te zijn, hopen we dat we met z'n allen de kloof kunnen dichten. Mede door de inzet van de Voor- én DoorleesExpress.

— Charlotte van den Eijnden, projectleider Voor- en DoorleesExpress

Bossche cultuur- en leesroute

In 2023 hebben wij de tweede Bossche cultuur- en leesroute mogelijk gemaakt binnen alle primair onderwijsinstellingen binnen de gemeente. We bereikten hiermee **45** scholen waarvan **39** scholen de basisroute volgden. De andere **6** scholen maakten gebruik van de losse onderdelen van de route: Schoolvoorstellingen en Klas en Kunst.

In de cultuur- en leesroute zitten de gemeentelijke opdrachten als de Schoolvoorstellingen en Klas en Kunst, maar ook de Cultuureducatie met Kwaliteit

Bossche cultuur- en leesroute in het primair onderwijs.

(CMK)-opdracht. Hiermee zorgen we voor een curriculair programma met een basisroute die wij plannen en roosteren. De route voldoet aan cultuur-, onderwijs- en 'Niet stapelen maar vervangen'-doelen.

In het tweede jaar van de Bossche cultuur- en leesroute werkten wij aan:

- Begeleiding en advies van culturele partners over hun aanbod/programma voor scholen.
- Het voeren van inschrijfgesprekken met alle scholen om onze zichtbaarheid te verbeteren en in contact te komen met de ICC'ers.
- Een route voor de stad, door de stad: het bevorderen van de samenwerking met de stad. We proberen zoveel mogelijk partners te betrekken door meer plusactiviteiten te ontwikkelen.
- Het mogelijk maken van kleutervoorstellingen binnen de school.
- Het verzorgen van ICC-cursussen door 2 gecertificeerde Huis73 medewerkers, speciaal gericht op het Bossche culturele aanbod.

“

Wij zijn als school heel tevreden over de Bossche cultuur- en leesroute. Het geeft duidelijkheid en structuur binnen de school op het gebied van cultuureducatie. Het zijn mooie activiteiten die de kinderen mogen ervaren. Met name voor deze doelgroep, omdat de gemiddelde leerling van Kindcentrum de Kwartiermaker niet vanzelfsprekend in aanraking komt met kunst en cultuur.

— Marion Miog, leerkracht en ICC'er op Kindcentrum de Kwartiermaker

Meer Muziek in de Klas - Muzikaal Spel voor Kleuters

Via de Bossche cultuur-en leesroute is muziekeducatie verweven in het curriculum van alle Bossche scholen in het primair onderwijs. Na ondertekening van het MuziekAkkoord en projectgelden van Meer Muziek in de Klas, vond in 2023 de afronding van dit project plaats door in te zetten op deskundigheidsbevordering van groep 1-2 leerkrachten. Gedurende 3 bijeenkomsten leerden zij hoe ze in de klas een muziekhoeke kunnen inrichten, welke spelinitiatieven ze kunnen aandragen en zijn observatietechnieken bijgebracht. De animo voor deze bijeenkomsten was groot! De geplande 4 trainingen werden al snel uitgebreid naar in totaal 6 trainingen waar steeds maximaal 12 leerkrachten aan deelnamen. Uiteindelijk zijn bijna **70 leerkrachten** in het najaar van 2023 begonnen met de training. Onder leiding van een expert maakten de leerkrachten een borgingsplan en kregen zij na afloop een muziekpakket en certificaat mee.

KlupUp

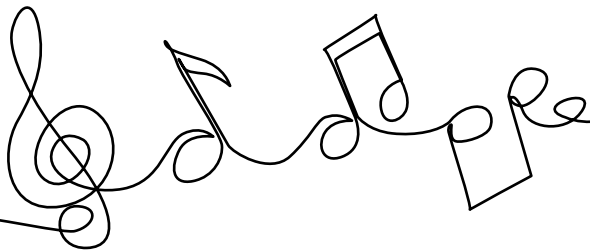
Zoals ieder jaar zorgde onze **combinatiefunctionaris PO** ook in 2023 voor een KlupUp programmering gericht op kunst en cultuur in samenspraak met zeven Brede Bossche Scholen. Talentontwikkeling staat centraal bij onze KlupUp activiteiten en het biedt leerlingen de kans om ook buiten school in aanraking te komen met kunst en cultuur. We streven ernaar om een brug te slaan tussen binnenschools en buitenschools aanbod. Zo laten we docenten van de Bossche cultuur- en leesroute ook een KlupUp activiteit leiden. Leerlingen worden op deze manier tijdens een binnenschoolse activiteit enthousiast gemaakt voor een KlupUp activiteit. Er zijn **42 KlupUp** activiteiten geweest, met in totaal ca. **500** deelnemers.

Nieuw in het aanbod van KlupUp in 2023 waren onder andere de activiteiten:

- Kleding upcyclen
- DYE: schilderen/textiel verven met natuurlijke materialen zoals uienchillen, avocadopitten, etc.
- Programmeren met Lego: gebruik makend van Lego Education sets

Met name de DYE en Programmeren met Lego Klupjes waren populair en zijn voor het voorjaar van 2024 weer aangevraagd door de BBS'en.

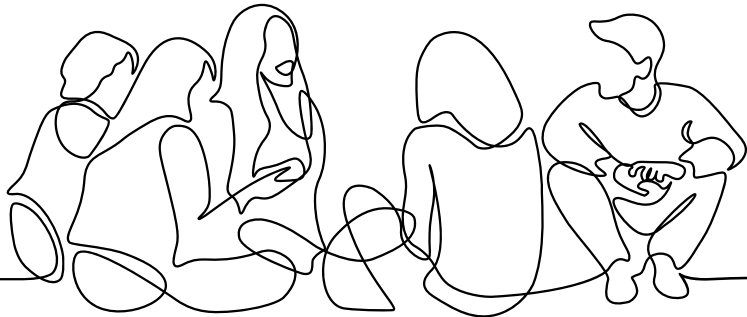
De combinatiefunctionaris PO heeft op het gebied van lezen en cultuur in 2023 tevens een coördinerende en uitvoerende rol gehad binnen TopTijd en de Zomerklas ISK. Zo zijn binnen TopTijd activiteiten geprogrammeerd op de ISK/Bossche Vakschool, KC De Kwartiermaker en een aantal andere scholen.

VO Podium Menu

Begin 2023 organiseerde onze **combinatiefunctionaris VO** voor enkele scholen nog één cultuurdag (voorheen Sjuk en Uitlok dag). De cultuurdagen misten alleen voorbereiding en nabeschouwing/reflectie of de culturele ervaring. Daarom ontwikkelden we in de loop van 2023 samen met Theater aan de Parade, Willem Twee en de Verkadefabriek het VO Podium Menu.

Het VO Podium Menu biedt VO-scholen de mogelijkheid om een theater of concertzaal te bezoeken en scholieren een betekenisvolle kennismaking met het theater te bieden. Het doel is om iedere middelbare scholier kennis te laten maken met podiumkunsten en podia in de stad. Naast het bezoek wordt een programma aangeboden om deze beleving meer betekenis te geven. De bezoeken worden in overleg met de scholen volledig afgestemd op de groepen. De voorbereidende les en workshop naderhand met een vakdocent zorgen ervoor dat de theaterervaring beter beklijft bij de jongeren.

Aan het begin van het schooljaar 2023-2024 is een havo/vwo klas van het ds. Pierson College als eerste gestart met het eerste menu. De reacties waren positief!

In 2024 volgen meerdere groepen van het Van Maerlant, Yuverta, Sint-Janslyceum, Sancta Maria Mavo en het ds. Pierson College. In totaal zullen ruim **1.000** leerlingen een ervaring met het theater hebben.

“

De jongeren zaten een keer niet steeds op hun telefoon te kijken! Zij gaven aan het concert heel erg tof te vinden. Jullie voegen met het VO Podium Menu iets toe wat wij op school niet kunnen bieden.

— Docent ds. Pierson College

Art United

Op het Art United festival lieten ruim **40** jongeren hun talenten horen en zien. Meer dan **150** bezoekers luisterden naar muziek die varieerde van stevige rock tot een medley tot klassiek. Er werden zelfgeschreven nummers opgevoerd en gelegenheidsbands gevormd. Dansers brachten solo's ten tonele en knalden met een dansmix die bestond uit modern, house, hiphop én buikdansinvloeden. Theatermakers in de dop speelden een zelfgeschreven stuk en jongeren toonden hun kunstwerken met een expositie.

De organisatie was in handen van een crew van jongeren. Crewlid Simon Kumeling zette zich extra in om het festival zo toegankelijk mogelijk te maken: Personeel werd getraind in basisgebaren, er waren rolstoelplaatsen en verschillende zorginstellingen zijn expliciet uitgenodigd voor Art United. Hij werd door het Brabants Dagblad geïnterviewd over zijn missie.

 Lees hier het interview in het Brabants Dagblad >

 Bekijk de *aftermovie* van het Art United festival 2023 >

In oktober 2023 is weer een nieuw Art United traject gestart. Meerdere jongeren doen een tweede keer mee met als sluitstuk het Art United festival in februari 2024.

“
Dit is zo fijn! Ik kom hier heel graag.
— Deelnemer Art United

ZATERDAG 3 FEBRUARI 2024

ART UNITED FESTIVAL BOSSCHENAAR REGELT PRIKKELARME

Simon maakt kunstfestival voor iedereen toegankelijk

Het Oeteldonkse carnaval is te druk voor Simon Kumeling (27). Maar het Art United Festival deze zondag in Den Bosch heeft hij zo ingericht dat iedereen, ook de fysiek of mentaal beperkte medemens, plezier beleeft zonder overprikkeld of onbegrepen te worden.

Annemarie Vissers
Den Bosch

Te druk. Te hard gefeerd. Er veel prikkels mogelijk: carnaval slaat Simon Kumeling dit jaar over. Daar gaat hij, zacht gezegd, niet heel goed op. „Vorig jaar was ik in de stad, maar het wordt daar elk jaar drukker. De kans dat het me dan te veel wordt, is te groot.“

Kumeling is namelijk licht verstandelijk beperkt, heeft PDD-NOS (een vorm van autisme) én Gilles de la Tourette. Dat 'te veel worden' uit zich bij Kumeling in tics. „Leuklig geen gevloek, iets wat ook vaak voorkomt bij Gilles de la Tourette.“

„Geen carnaval dus. Hij zit er overigens niet buiten van in de middeborren, enkel niet. Want hij heeft zijn handen vol aan het regelen van het Bossche Art United Festival morgen in Huis73. Als medeorganisator en adviseur Toegankelijkheid liet Kumeling erop

dat het kunstfestival voor iedereen te ze bezoekers. Dan naast mensen zoals hijzelf, met mentale uitdagingen, ook de fysiek beperkte feestgangers.“

Geopikt en gemaxeld
Kumeling is geen onbekende bij het Art United Festival. Via via kwam hij bij het dans-, theater- en muziekfestival terecht. Op het gebied van het toegankelijker maken van evenementen is hij geproefd en gemaxeld: vorig jaar werd hij tweede bij de Toegankelijkheidsprize Den Bosch omdat hij zich inzet voor het inclusiever maken van de culturele sector.

Je hebt ook je eigen verantwoordelijkheid, lees je vooraf goed in en kijk goed rond
— Simon Kumeling

Zo adviseerde hij het Theaterfestival Boedend en was hij in die rol betrokken bij non-profitorganisatie Muzerij en bij Jazz in Dakstons. Hij maakt toegankelijkheidsplannen, spreekt met evenredigdenkanden en volgde een gebarenlectuur. „Ik coach ook spelers, zodat ze weten waarop ze kunnen letten. En ik ben daar medewerker rolstoelplaatsen.“

Van twee kanten
Hoewel volgens de Bosschenaar festival en organisaties steeds meer bezig zijn om evenementen inclusiever te maken, valt er nog wel wat te winnen op dat gebied. Een voorbeeld is de afgelopen jaren 'moet van twee kanten komen', vindt Kumeling. Niet alleen organisatoren moeten de toegankelijkheid van hun event waarborgen, maar als bezoeker heb je ook eigen verantwoordelijkheid.

„Kijk, als je naar een festival of ander evenement gaat, heb je dan goed in van tevoren. Als je naar

ZATERDAG 3 FEBRUARI 2024

DEN BOSCH, VUGHT E.O. 3

RUIMTE OM BIJ TE KOMEN EN GEBARENKAARTJES VOOR HET BARPERSONEEL

Awakenings is een voorbeeldfestival
Toegankelijkheid en inclusief zijn steeds vaker op de agenda van grote festivalorganisatoren. De organisatie van internationaal Awakenings in Middelburg (Wouter Buijs) en Eindhoven (Wolfgang) geldt als voorbeeld op dit gebied. Zo kun je in terugkijken in een persoonlijke agenda, te er uitgeleend als aanpakprogramma. „Ik draag een shirt met daarop 'medewerker toegankelijkheid'. Dat maakt het verstandig voor bezoekers een vraag aan me te stellen.“

Bijkomen in een zitzak
Voor feest tot de feestgangers: zit nog meer op gezeten? „Er is een jeukelose ruimte ingericht. Daar kun je je even terugtrekken als je overprikkeld raakt. Er staan zitzakken waarin je tot rust kunt komen, je kunt er een hoedje boven er is er muziek daar. Ook zal er iemand speciale banden.“ Daarnaast is er op het festival een spelboek ingericht, weg van de druk.

Vaak zit het al in kleine aanpassingen, vertelt hij. Zo heeft hij voor het Art United Festival speciale flyers laten maken voor fysiek beperkte bezoekers. Daarop staat: „Dit is ik niet hier te wachten.“

Hulpfond is welkom
Het barpersoneel krijgt ook een setje gebarenkaartjes van Kumeling. „Daar staan de handgebaren op, zodat ze bestellingen begrijpen. Wil je als blijkbaar de hulpfond evenementen, dan kan dat.“

Simon Kumeling adviseert eigen als organisator en grote festival als leden helpen voor advies? Hij begint hard te lachen. „Ik droom van een Art United Festival in de Brabantshalen. Dat zou te gek zijn.“

Ik droom van een Art United Festival in de Brabantshalen. Dat zou te gek zijn
— Simon Kumeling

■ Het Art United Festival is morgen van 13.30 tot 18.00 uur in Huis73, Herenbosstraat 78 Den Bosch. De toegang is gratis.

“
Heel fijn dat dit er is. Anders zit ik toch alleen maar op mijn kamer te gamen.
— Deelnemer Art United

Impuls Jongerencultuur

In het najaar van 2023 vond het jongerenaanbod Do It! plaats bij Huis73. Door inzet van veelal jonge docenten en een jonge marketeer hebben we met diverse activiteiten de creativiteit van jongeren gestimuleerd. Vanwege zijn grote netwerk, zijn affiniteit met kunst en cultuur én het feit dat hij zelf tot de doelgroep behoorde (hij is één van onze Art United pupillen) hebben we Johan van Bommel (Gewoon Johan) in de arm genomen om de communicatie & marketing voor dit project op zich te nemen.

“

Van stap 1 tot het online zetten, de workshop was praktisch en er was snel resultaat. De docent sloot goed aan bij de doelgroep. Er was genoeg ruimte voor creativiteit en een vrije opdracht. Nu kan ik het zelf, met de skills die ik geleerd heb.

— Deelnemer Record It!

Jongerenaanbod Do It!

- Er hebben **28** jongeren deelgenomen.
- Door de kleine groepen was er veel persoonlijke aandacht voor de deelnemers.
- Een groot enthousiasme bij de deelnemende jongeren. Bij Rap it! en Stitch it! hebben de jongeren aangegeven door te willen gaan.
- We zijn blij met de nieuwe en jonge docenten/workshop-hosts die we hebben leren kennen.

De Boekenbabbelaars Boekenclub

De Boekenbabbelaars is een boekenclub voor jongeren vanaf 14 jaar. Hier wordt de liefde voor boeken met elkaar gedeeld! De boekenclub komt maandelijks bijeen. Voor een inhoudelijke boekbespreking of om de liefde voor boeken met elkaar te delen. De gesprekken gaan niet uitsluitend over literatuur, maar dat is wel de rode draad tijdens deze bijeenkomsten. In 2023 kwamen er steeds meer aanmeldingen binnen voor de Boekenbabbelaars Boekenclub waardoor we een tijdelijke ledenstop hebben moeten inlassen. We merken dat dit een snelgroeiende community is, met veel vriendschappen die er ontstaan. Onze Boekenclub kwam mooi in het nieuws in 2023, SBS maakte er een reportage over.

Bekijk de Boekenbabbelaars in deze **reportage** van SBS (vanaf 7 min.) >

Literaire activiteiten

Literair Podium

Regelmatig ontvangen we schrijvers op ons Literair Podium. We werken samen met Boekhandel Adr. Heinen, Boekhandel De Omslag en Perron-3. In 2024 zoeken we samen met het Rodenborch College naar een manier om jongeren enthousiast te krijgen voor literatuur.

Enkele highlights van het Literair Podium:

- Judith Koelemeijer: **89** bezoekers
- Forugh Karimi: **55** bezoekers
- Jaap Robben & Eva Posthuma de Boer: **120** deelnemers
- Milio van de Kamp tijdens Shift Talks 2023: **71** bezoekers
- Fokke Obbema: **120** bezoekers
- Yvonne Kroonenberg: **80** bezoekers

ZIN AAN! – poëziefestival

Na de primeur in 2022 keerde het poëziefestival in 2023 terug. Een festival waarin de poëzie wordt gevierd en waar we laten zien wat voor fantastische dichters en poëziepodia onze mooie stad rijk is! Dit jaar stond de dichtwedstrijd van Huis73 in het teken van Vrede! Binnen het thema 'Roep om vrede' werden talloze gedichten ontvangen van heuse taalkunstenaren. De winnaars werden bekend gemaakt door juryvoorzitter Peter van Helden, Ambassadeur van de Vrede. ZIN AAN! maakt onderdeel uit van de Maand van het Schrijven.

Winnaars van ZIN AAN!

Maand van het Schrijven

September is traditioneel bij Huis73 de 'Maand van het Schrijven'. Met workshops, masterclasses, interactieve colleges en meer! Ieder jaar een gevarieerd programma rondom alle vormen van schrijven. In 2023 kon men meedoen met creatief schrijven tot aan reisverhalen, van ChatGPT tot Spoken word, van sprookjes tot poëzie. Gedurende deze maand werden 15 diverse activiteiten georganiseerd waar in totaal ruim **600** bezoekers op af kwamen.

Boekproeverij

Enkele keren per jaar gaan liefhebbers van boeken aan tafel met Verhalencoaches om samen het nieuwe boekenaanbod door te nemen: een gesprek over nieuwe en bijzondere boektitels met literatuurlijfhebbers onder elkaar. In een ongedwongen sfeer vertellen onze Verhalencoaches over onlangs verschenen en bijzondere titels en kun je met elkaar in gesprek gaan. Ook is er altijd aandacht voor specifieke genres, bijzondere boeken en activiteiten van de bieb. Alle vier de edities waren in 2023 volgeboekt.

#LeesclubHuis73

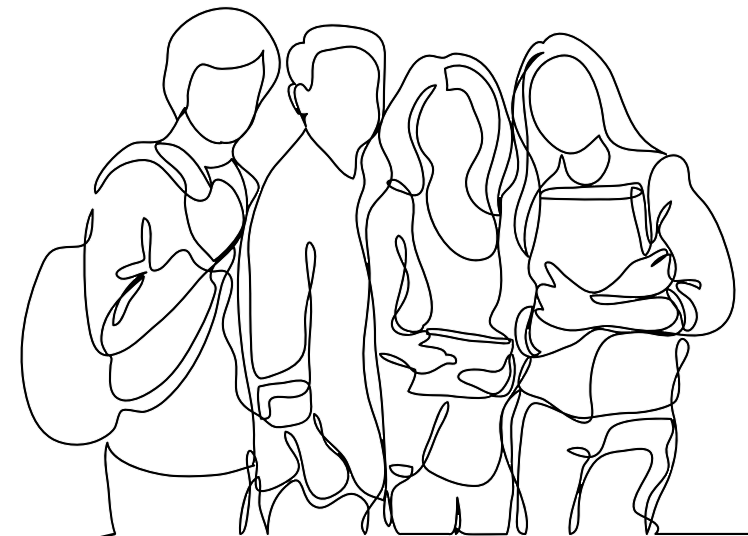
De #LeesclubHuis73 is een initiatief voor iedereen die graag leest en het leuk vindt om samen over boeken te praten. Zes keer kwamen volgeboekte clubjes bij elkaar onder begeleiding van enthousiaste lezer Marjolein Verreck. De bijeenkomsten leveren ontzettend leuke discussies op met steeds wisselende deelnemers. Deelnemers zijn zichtbaar enthousiast en het brengt mooie ontmoetingen teweeg.

Letterbekken

Dé literaire avond waarop alle vormen van taalkunst (poëzie, spoken word, kort verhaal en essay) voorbij komen. Met live muziek en speciale gasten, een open podium voor dichters. In 2023 kwamen in totaal **160** bezoekers op deze avonden af. Met als kers op de taart het 'Gala van de Bossche Poëzie' in december met **75** bezoekers.

Neurodiverse community

In 2023 werd de neurodiverse community opgericht. In het kader hiervan stond 8 juli in het teken van neurodivergentie. Op deze dag kon men luisteren, leren en praten over de werking van het neurodivergente brein, onder andere met neuropsycholoog én ervaringsdeskundige Ellen van Heijningen. Deze community wordt in 2024 verder ontwikkeld met nieuwe activiteiten.

Taalhuis

Taalontmoetingen

Binnen het Taalhuis staan taal en ontmoeting centraal. In 2023 werden succesvolle taalontmoetingen voortgezet. Wekelijks zien wij bezoekers bij het inloopspreekuur voor (digi)taalleerders en vrijwilligers. In totaal werden zo'n **150** vragen beantwoord tijdens het spreekuur, maar ook per app, mail en telefonisch. Met twee nieuwe vrijwilligers kreeg de leesgroep een nieuwe aanwas. Het Taalcafé blijft populair en is wederom gegroeid. In Rosmalen werd zelfs een derde Taalcafé opgestart. Met een kleine, enthousiaste groep blijkt dit ook een succes te zijn. Naast dat de deelnemers oefenen met de taal zien we ook een grote sociale verbinding ontstaan.

Nieuwe programma's

Wij zijn ervan overtuigd dat taal samenhangt met een plek in de samenleving. In de zomer zetten we een taalontmoetingsprogramma op samen met de organisatie 'Welkom in Den Bosch'. Met dit brede netwerk aan taalleerders en nieuwkomers ontdekten we dat juist in de zomerperiode de behoefte aan ontmoeting groot is. Voor veel nieuwe Bosschenaren is het niet vanzelfsprekend om op vakantie te gaan of om allerlei culturele uitjes te ondernemen. Dat resulteert in weinig sociale contacten

en kansen om Nederlands te spreken. We boden daarom een serie gratis ontmoetingen aan waarbij iedereen die Nederlands aan het leren en het leuk vindt om de stad te leren kennen welkom is. Deelnemers kwamen uit de ons al bekende groepen: taalcafé deelnemers, taalcoaches met maatjes die we eerder tijdens events gezien hebben en bezoekers van het taalspreekuur.

Met steeds een behoorlijk divers gezelschap waarin alle leeftijden en achtergronden samen kwamen, ontstond er een community die ernaar uitkeek elkaar te zien bij de volgende ontmoeting. Een van de deelnemers aan de yoga les is daarna begonnen thuis yoga te geven met een aantal mensen. We zien nieuwe sociale contacten ontstaan.

(Culturele) uitjes van het taalontmoetingsprogramma

- Bezoek Het Noordbrabants Museum
28 bezoekers
- Twee sessies Yoga & Koffie
totaal **17** deelnemers
- Bezoek Design Museum
12 bezoekers
- Twee stadswandelingen
totaal **28** deelnemers

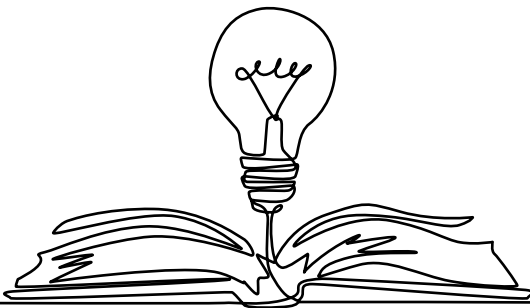
Aan het eind van het jaar is een nieuwe serie taalontmoetingen geprogrammeerd, waaronder een Sinterklaasavond en Kerstdiner bij 'Welkom in Den Bosch'. Begin 2024 staat een bezoek aan het nieuwe Theater aan de Parade gepland en een Taalcafé XL. Daarnaast zijn wij bezig workshops te ontwikkelen die gericht zijn op Nederlandstalige muziek. Met een vaste kern van ongeveer **30** taalleerders hopen we de groep in 2024 verder te laten groeien door in te zetten op meer communicatie.

Bakfiets vol Boeken

Tijdens de Week van lezen en schrijven stond Huis73 samen met vrijwilligers van het Taalpunt van het Jeroen Bosch Ziekenhuis en medewerkers van Farent op het voorplein van het ziekenhuis. Daar deelden we namens het Bossche

Taalnetwerk makkelijk leesbare 'Mee Neem en Deel boeken' uit. De hele week reed de bakfiets vol boeken rond in Den Bosch, om met mensen in gesprek te gaan.

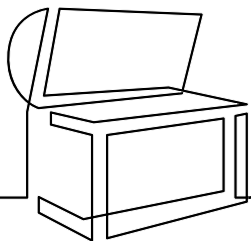

Het Geheugenhuis

Het Geheugenhuis is er voor mensen met beginnende geheugenproblemen die graag zo lang mogelijk mee blijven doen in de samenleving én voor mensen die nu al willen werken aan een fit geheugen. Huis73 en Farent bieden mensen informatie en inloop met gastvrije ontvangst, passende activiteiten die het geheugen stimuleren en mogelijkheden voor ontmoeting onder meer in de vorm van gespreksgroepen.

Doorlopende activiteiten in 2023:

- **Inloop:** met ruim 100 bezoekers in 2023 weten steeds meer mensen het Geheugenhuis te vinden.
- **Beweeg je Blij:** blijft iedere maandagochtend goed bezocht. In 2023 zo'n 400 deelnemers.
- **Meezingcafé:** twee keer per maand zongen in totaal ruim 270 mensen mee.
- **Geheugenfit-uur:** gemiddeld 3 deelnemers per week.
- Er zijn inmiddels **3 Kiekjeskisten:** één rouleert langs de huiskamers van Farent, één is te leen voor zorginstellingen en één heeft een vaste plek in het Geheugenhuis. In december is een nieuwe Kiekjeskist voor Rosmalen gepresenteerd in bibliotheek Rosmalen.

Uitgelichte activiteiten van Het Geheugenhuis:

- **Dag van de Palliatieve Zorg**
JBZ-oncoloog Tineke Smilde vertelde voor een volle Pleitzaal over de waarde van goed afscheid nemen. In de bibliotheek was een inspiratietafel ingericht over dit onderwerp.
- **De VR bril van Into d'mentia** waarmee bezoekers zelf konden ervaren hoe het is om dementie te hebben, kreeg veel belangstelling en waardering waardoor dit een vervolg krijgt in 2024.

• Wereld Alzheimer Dag

een informatiemarkt van lokale organisaties en met activiteiten waaronder een workshop met Andrew Greenwood en optreden van het Meezingcafé. De belangstelling was goed en trok zo'n 60 bezoekers die met alle activiteiten kennis maakten.

De nieuwe Kiekjeskist voor Rosmalen

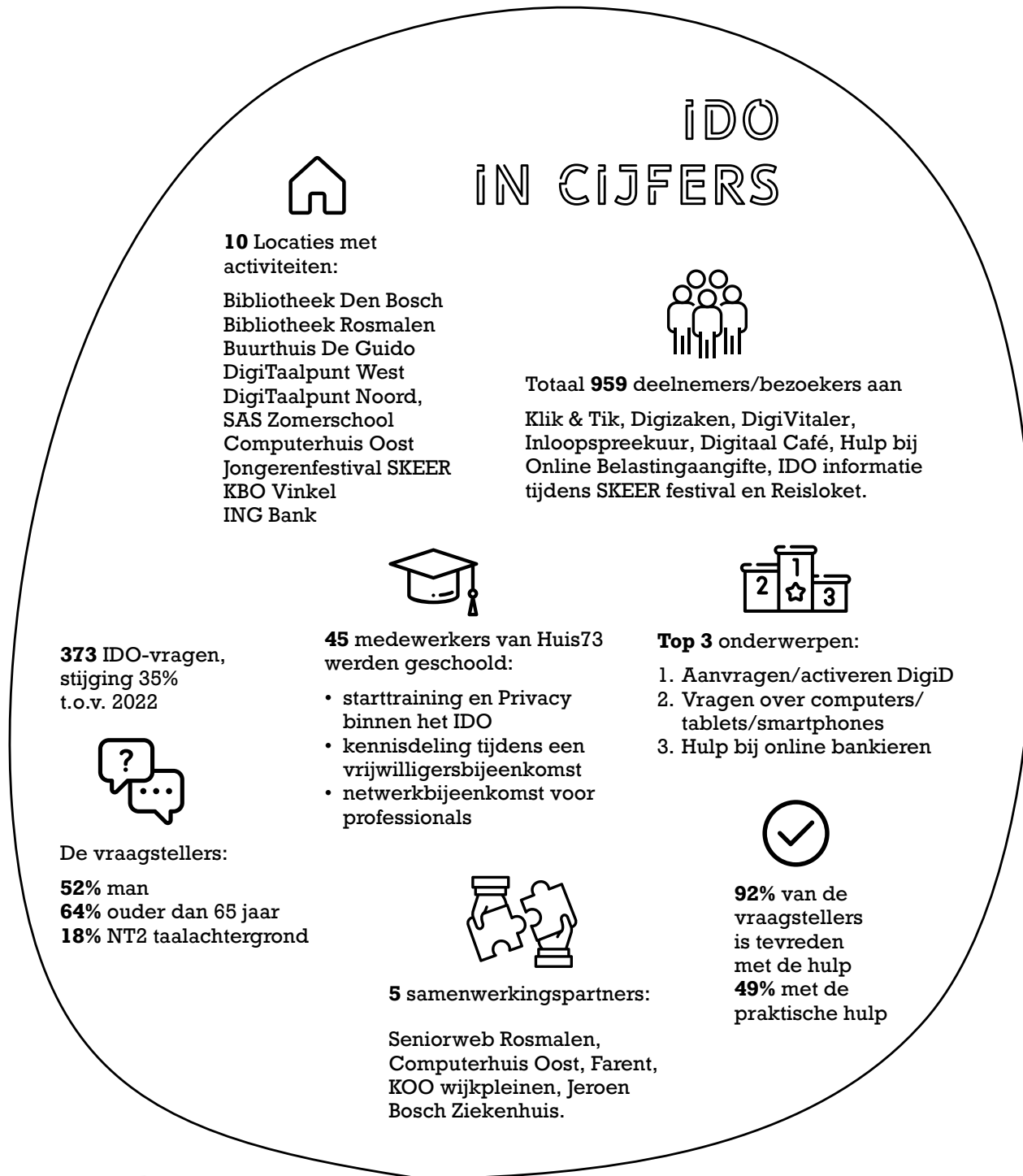
Digitale inclusie en digitaal burgerschap

Informatiepunt Digitale Overheid

Tot en met 2022 ontvingen openbare bibliotheken via de Koninklijke Bibliotheek rijks subsidie voor het opzetten en uitvoeren van Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's). Vanaf 2023 is deze subsidie via de gemeenten verstrekt. Het IDO is een laagdrempelig eerstelijns hulploket waar inwoners en ondernemers terecht kunnen met vragen over de digitale overheidsdienstverlening. Huis73 heeft ook in 2023 haar IDO-dienstverlening gecontinueerd binnen de gemeente 's-Hertogenbosch.

Vrijwilliger Hidde helpt Santo met de digitale overheid in Buurthuis De Guido

Digitaal Atelier & Mediawerkplaats

In het Digitaal Atelier kan jong en oud kennismaken, experimenteren en ontwerpen met nieuwe technologie.

Met activiteiten en workshops op het grensvlak van kunst & technologie. Vaste activiteiten als het UitvindersLab, de Maakmiddagen en de CoderDojo's zitten standaard vol!

Ook hebben we dit jaar een viertal nieuwe vrijwilligers mogen verwelkomen die ons helpen met allerlei activiteiten.

Daarnaast:

- Het **UitvindersLab** is in 2023 ook in Rosmalen gestart en is daar een succes.
- De **Maakmiddag kids** heeft een aantal vaste klanten en elke week lopen er weer nieuwe kinderen binnen. Er is een heuse community ontstaan van terugkerende kinderen met hun ouders. Deze ouders zijn er ook graag en ontmoeten elkaar.
- We zijn gestart met de **Minecraft Werkplaats** in Den Bosch en Rosmalen.
- De Hackathon van de **CoderDojo: Winterwonderland!** Was een leuke afsluiter van het jaar: 10 vrijwilligers en 20 kinderen hebben met elkaar aan een stad gebouwd. We kregen veel waardering van de ouders en er was een grote betrokkenheid.
- Joost Vroomen, vrijwilliger bij de CoderDojo, ontwikkelde **Huis73, De Game!**

Speel Huis73,
De Game! hier >

- In 2024 wordt een programmeerclub voor kinderen opgezet: **Code Werkplaats**.
- Diverse klassen van scholen uit het voortgezet onderwijs bezochten het Digitaal Atelier voor maakworkshops.
- Het Digitaal Atelier stond ook in 2023 op de Data Week NL. Aan onze druk bezochte **Maaktafel** konden kinderen een Morse Code en een Data Robot maken.

Huis73, De Game!

Maaktafel op Data Week NL

- De **Maakavonden voor jongeren/ volwassenen** hebben inmiddels een community van ongeveer 8 deelnemers tot stand gebracht. De workshops voor volwassenen liepen allemaal goed met divers publiek. Zo bracht de workshop breien met technologie weer een heel ander publiek naar Huis73. Ook de workshops Useless Box en Maak een Muppet waaraan jong en oud mee deden waren een succes.
- In de driedelige **cursus Code en Educatie** hebben we leerkrachten en leergierige ouders skills bijgebracht rondom programmeren met kinderen. We merken dat hier een grote behoefte ligt. Hier gaan we ook in 2024 weer mee door.

VERSE ALGORITMES

VERSE ALGORITMES is een experimenteel project waarin we de rol van digitalisering op onze maatschappij onderzoeken. We werken samen met het onderwijs, kunstenaars, ontwerpers, wetenschappers en filosofen. Binnen de programmeringsregeling Digitaal Burgerschap voeren we na een succesvolle proeftuin van 2020-2022 nu een nieuw tweejarig project over AI en organiseren hier diverse activiteiten omheen. Zoals de samenwerking met het ds. Pierson College. In april traptten we daar af met een inspirerende projectdag over ECHT NEP, leven in tijden van generatieve AI. Hier werden 230 leerlingen mee bereikt. Daarnaast werd onze VERSE ALGORITMES generator geboekt door 8 culturele instellingen door het hele land. Van Bibliotheek Den Haag tot Rozet in Arnhem en van Forum Groningen tot Schunck Heerlen. Het werd ingezet als gesprekstoel op de AI Parade en bereikte zo duizenden mensen.

Bekijk hier het **filmpje** dat gemaakt is tijdens één van de Maaksessies >

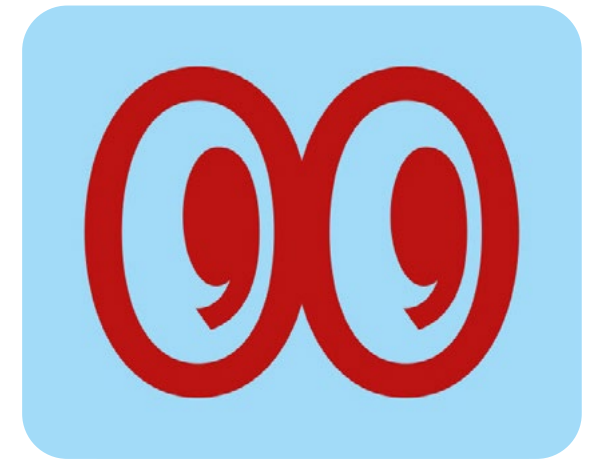
AI is een zeer actueel onderwerp en vraagstuk. Dat blijkt uit het animo voor de programma's die we organiseerden. RUW bracht in het debat 'Paranoïde over AI' sprekers die echt spraakmakende geluiden lieten horen. Leidt AI tot massa extinctie? Maar ook de lol, mogelijkheden en verbazing rondom ChatGPT kwam aan bod in het interactieve college van taalwetenschapper Marc van Oostendorp.

De VERSE ALGORITMES generator

Mediawerkplaats

In april lanceerden we de Mediawerkplaats bij Huis73. Dé plek om bezig te zijn met media met cursussen/workshops als 'De Stadsreporters' en 'Podcast maken'. Met een extra subsidie vanuit de Digitaal Burgerschap Proeftuinregeling konden stappen worden gezet om een format op te zetten en platform te ontwikkelen voor jongeren.

Beeldmerk van De Stadsreporters

Project: Van wie is de rivier?

Het Huis73 project 'Van wie is de Rivier?' maakte onderdeel uit van Festival 'Van wie is de economie?' en is tot stand gekomen in samenwerking met Future of Work, en met hulp van het EKWC, Erfgoed en Ecologie 's Hertogenbosch, Drinkable Rivers, Waterschap Aa en Maas en Hermes Netwerk.

Binnen de verschillende disciplines van Huis73 werd op eigen wijze aandacht besteed aan dit project:

- Op 1 oktober tijdens de openingsdag konden in het **Digitaal Atelier** van Huis73 testkitjes worden gemaakt om zelf op onderzoek uit te gaan. Hoe zuur, levendig en helder is het water?
- Op 12 oktober vond er in samenwerking met **RUW** bij Huis73 een debat plaats met tal van belanghebbenden, deskundigen en gebruikers van de rivieren.
- Gedurende de maand oktober was er een **expositie Diezeklei project**. Met een werkgroep bestaande uit een keramiek docent en Huis73 cursisten is er met vers gewonnen rivierklei uit de Diezemonding gewerkt aan een productielijn. De tot stand gekomen werken zijn geïnspireerd op het werk van Robbrecht de Potter, een pottenbakker die ruim 600 jaar geleden langs de Binnendieze zijn potten draaide met waarschijnlijk dezelfde klei.

Het proces van kleidelven tot aan verwerking wordt zichtbaar gemaakt. De eindproducten zijn zowel middels oeroude draaitechnieken als moderne printtechnieken vervaardigd. Om het verhaal compleet te maken zijn er unieke 'Diezebekertjes' in gelimiteerde oplage te koop.

Lees hier meer over de totstandkoming van de onderlinge samenwerking bij 'Van wie is de rivier?' >

Samenwerking projectleiders Manita Kieft (kunst & cultuur), Jitske Blom (Digitaal Atelier) en Ruud Geven (ontmoeting & debat) over 'Van wie is de rivier?'

Ontmoeting & Debat

RUW

Het debatplatform van Den Bosch – RUW - organiseerde in 2023 wederom publieke gesprekken en debatten over tal van onderwerpen. De debatten trokken in 2023 gemiddeld 100 bezoekers per avond.

- **Dag Tegen Racisme en Discriminatie. De Toekomst na de Slavernij-Excuses:** een waardevolle samenwerking met Farent/RADAR. Muzikale toevoeging was van groot belang voor het slagen van de avond.
- **Het Mobieltje de School uit**
- **Tegenlicht Meet Up | Stem van de Natuur**
- **De Toekomst van Bossche Broedplekken en Rafelranden:** drukbezocht programma met grote impact. Met betrokkenheid van de wethouder, een artistieke omlijsting die de relevante communities betrok en uitstekende gasten.
- **Apocalypsofie:** als experiment in de keramiek-ruimte georganiseerd. Tijdens het interview met Lisa Doeland werd het publiek actief betrokken.
- **Wek de Nacht tot Leven:** in samenwerking met de Nachtburgemeesters. De discussies hebben geleid tot een motie in de gemeenteraad om de 'Nacht tot leven te wekken'.

Shift Talks - Eerlijk zullen we alles delen?

Voor de derde keer organiseerde we het meerdaagse event Shift Talks. Via diverse programma's hebben we op overtuigende wijze debat en reflectie mogelijk gemaakt op het thema ongelijkheid en bestaansonzekerheid. Met meer dan **1.900** bezoekers bij debatten, lezingen en gesprekken over onderwijs en armoede, de kloof tussen arm en rijk, de inrichting van ons stelsel en het

Nederlandse armoedebeleid en diverse ander programma's boden we inzichten. Met kritische schrijvers, denkers en burgers zoals Édouard Louis, Sander Schimmelpenninck, Joris Luyendijk, Sarah Sylbing en Ester Gould, Denise Harleman, Milio van der Kamp, Tim S'Jongers en vele anderen werden bezoekers uitgedaagd om vrij na te denken over de toekomst en met ze in discussie te gaan.

Waar we zeer tevreden over zijn is dat we ontmoetingen hebben gerealiseerd tussen groepen die elkaar zelden tegenkomen: arm en welgesteld. We wisten de betrokkenheid van mensen die in bestaansonzekerheid verkeren te vergroten via samenwerking met de Quiet Community 's-Hertogenbosch, Farent en het Gelijke Kansen Programma. Daarnaast zagen we over de hele linie van programma's jong en oud door elkaar. Juist de Keynote werd door zeer gemengde leeftijdsgroepen bezocht, net als het programma met Sander Schimmelpenninck en Joris Luyendijk.

Daarnaast laten we zien dat Huis73 in het bijzonder en bibliotheekorganisaties in het algemeen een rol te spelen hebben in het agenderen van maatschappelijk inhoudelijke vraagstukken. Daarin zetten we een stevige inhoudelijke kwaliteit en volwassen uitstraling neer. We krijgen dit stelselmatig terug van bezoekers en onze netwerken. Dit keer bleek dat in het bijzonder.

 Benieuwd hoe Shift Talks 2023 eruit zag? Bekijk de **Aftermovie** >

Amateurkunst

2023 stond onze programmering in het teken van het bestendigen van de succesvolle activiteiten en het aanbod in muzieklessen. Naast het bieden van een podium ondersteunden wij de Bossche amateurclubs om onze bijdrage te leveren aan de continuïteit van het amateurveld. Ook zochten we samenwerking met Bossche partners op om onze programmering meer diepte te geven.

Live optredens

Bands en muzikanten kregen wederom een podium bij het succesvolle H73 Live! op de zaterdagmiddag. Na de eerste editie is 2022 was de Kerstafette in 2023 ook weer een daverend succes met ruim **250** amateuruitvoerders en **400** bezoekers. Dat muziek in trek is bij onze bezoekers bleek ook uit de nieuwe muzikale activiteit Sing Your Song: in een kleine, huiselijke setting brachten muzikanten voor elkaar en een enthousiast publiek hun favoriete lied ten gehore. Samen met de andere deelnemers ontstond een mooi afwisselend avondprogramma met bekende of minder bekende liedjes in allerlei uitvoeringen.

H73 Live!

Samenwerkingen

In 2023 zijn we verschillende samenwerkingsverbanden aangegaan. Zo zijn we vaker en meer gestructureerd samen gaan werken met (welzijns-)instellingen om kunst en cultuur te verbinden aan het welzijn van Bosschenaren met als doel positieve gezondheid te bevorderen. Een prachtig voorbeeld hiervan is het project 'Ruimte voor jezelf'. Een samenwerking met het Jeroen Bosch Ziekenhuis. Op de afdelingen oncologie, neurologie, geriatrie is gedurende enkele maanden iedere week een workshop dans of tekenen/schilderen gegeven. Dit werd zo goed gewaardeerd door de patiënten dat het project wordt vervolgd in 2024. Ook werd het project 'Lang Leve...!' in Rosmalen weer nieuw leven in geblazen in samenwerking met Farent, 'S-Port en Erfgoed 's-Hertogenbosch. Samen met Bosch Parade organiseerden wij het symposium 'De kunst van het community bouwen' voor culturele instellingen, makers en medemakers om kennis uit te wisselen, met elkaar in discussie te gaan en elkaar te ontmoeten.

 Lees hier wat Brabants Dagblad schreef over 'Ruimte voor jezelf' >

“ Ik stem af wat mensen nodig hebben, wat hen aanspreekt. Op de afdeling neurologie was ik bij een man die nauwelijks kon praten, maar ik zag stripboeken liggen. Door non-verbale communicatie kwamen we heel ver. Uiteindelijk maakte hij een prachtige tekening. Dat is bijzonder. Kijk, het gaat niet om het eindresultaat. Maar het is de aandacht, het proces van bezig zijn. — Docent Eva de Man over het project 'Ruimte voor jezelf' bij het Jeroen Bosch Ziekenhuis

Cursussen

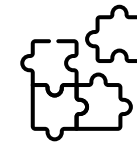
We kijken terug op wederom een succesvol cursusjaar! Waar in 2022/2023 de cursussen weer als vanouds konden worden gegeven, nam het aantal cursussen en deelnemers in cursusjaar 2023/2024 flink toe: we boden ruim **175** cursussen aan. Het aantal cursisten steeg daarmee ook flink, namelijk met ruim 60% We ontwikkelden verder een passend aanbod voor kinderen, jongeren en ouderen. Zo kwamen er muzieklessen bij voor kinderen en werden er in samenwerking met het Geheugenhuis cursussen aangeboden voor ouderen. Streven voor 2024 is om binnen ons cursusaanbod meer oog te hebben voor een doorlopende leerlijn.

MuziekStart

Begin van het jaar startte er een cursus MuziekStart voor baby's, peuters en kleuters. Vanaf maart kwam daar MuziekStart 6+ en MuziekStart 8+ bij. Spelenderwijs leren de kinderen alles over muziek. Zij maken kennis met ritme, melodie en leren zingen, spelen en luisteren en bij 8+ mogen zij échte muziekinstrumenten uitproberen. In de lessen ontdekten de deelnemers samen heel veel over de wereld van muziek. De cursus werd afgesloten met een leuke eindpresentatie/eindconcert!

De Volksuniversiteit bood 125 cursussen aan met in totaal 788 cursisten. Boschlogie verzorgde met 83 docenten 243 lessen die gevolgd werden door 837 cursisten.

CURSUS AANBOD IN CIJFERS

175
cursussen

1.147
cursisten

3
populairste
cursussen:

1. Keramiek

2. Tekenen/schilderen

3. Viool

Exposities

Iedere zes weken exposeert een (amateur)kunstenaar of een collectief bij Huis73. Ook in 2023 waren in totaal **20** exposities te bewonderen in onze gebouwen aan de Hinthamerstraat. We sluiten daarbij regelmatig aan bij de activiteiten bij Huis73, zoals tijdens het poëzie-evenement of de Boekenweek, het Geheugenhuis of Digitaal Atelier. Een aantal hoogtepunten van 2023:

Frida Kahlo - a closer look

In het kader van Internationale Vrouwendag en in combinatie met diverse literaire activiteiten. De expositie toonde collages uit het dagboek van Jody Holleman die zijn geïnspireerd op het werk en leven van Frida Kahlo.

Bloemen voor Maria

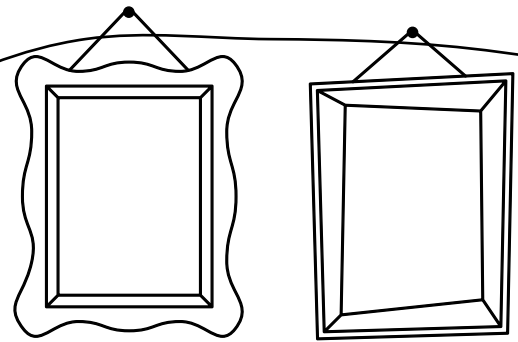
In de Mariakapel van de Sint-Janskathedraal. Keramiekcursisten van Huis73 maakten binnen het thema 'Bloemen voor Maria' vazen welke de Mariakapel sierden.

Foto-expositie 'Hartjes' - door John van Hamond

Een inspirerende serie over de Bossche Graafsewijk gaf een gezicht aan onze mede-stadsbewoners. Parallel aan deze expositie toonde Willem Twee muziek en beeldende kunst de World Press Photo Exhibition 2023. Waar je in World Press Photo Exhibition verhalen van over de hele wereld ziet, toont John van Hamond juist de Bosschenaren. Door deze exposities aan elkaar te verbinden, brachten Huis73 en Willem Twee het globale en het lokale samen. Beide gecombineerd gaven zowel een gezicht aan de mensen ver van ons af en de mensen die het dichtst bij ons staan: onze mede-stadsbewoners.

Huis73 Kunstprijs

De Huis73 Kunstprijs is een prijs die jaarlijks wordt uitgereikt aan een kunstenaar afkomstig uit Den Bosch en omstreken die het beste, meest creatieve en meest inspirerende kunstwerk heeft gemaakt. Maar liefst **110** professionele en amateurkunstenaars uit Den Bosch en omstreken hebben werk ingestuurd afkomstig uit diverse kunstvormen, als tekenen, schilderen en beeldhouwkunst.

Bouw Mee aan Huis73

Op 9 mei 2023 nam de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch een positief besluit over het Voorlopig Ontwerp van Huis73. Dat betekent dat onze panden aan de Hinthamerstraat écht verbouwd gaan worden. Er komt een bijzondere tijd aan waarin we samen met onze huisgenoten, medewerkers, bezoekers, cursisten, klanten, vrijwilligers en partners verder bouwen aan Huis73! Na het besluit stond 2023 in het teken van de voorbereidingen van de verhuizingen van de bibliotheekfunctie en ons personeel uit het pand op nummer 72.

Wat gaat er veranderen?

- De ruimtes die nu moeilijk bereikbaar zijn worden straks voor publiek toegankelijk.
- We gaan van 90 naar 200 studieplekken.
- We maken open(bare) lokalen en podia, waar echt iedereen gratis gebruik van kan maken. Er komen werkplaatsen, ateliers en kamers, waar inwoners samenwerken aan ideeën.
- Door de nieuwe, open structuur van het gebouw krijgt iedereen van 0 tot 100 de kans om zich te ontwikkelen, op ontdekkingstocht te gaan en elkaar onverwacht te ontmoeten.
- Het gebouw kent een rijke geschiedenis, die we nog meer laten zien aan onze inwoners en bezoekers. Een plek vol leven én met ruimte om je terug te trekken, na te denken, te studeren, te werken of te ontspannen.

“

Ik ben heel blij met het ontwerp voor het nieuwe Huis73! Hiermee bieden we onze bezoekers en huisgenoten nog meer mogelijkheden. Er komt straks meer ruimte beschikbaar waar je nu als bezoeker niet of nauwelijks bij kan komen. Huis73 wordt zo nóg meer een plek die afgestemd is op behoeften van bezoekers en die prikkelt en uitnodigt tot ontwikkeling, zelfstandig of met deskundige begeleiding.

— Nan van Schendel, directeur-bestuurder

FEITEN & CIJFERS

Ook in 2023 wisten mensen onze gebouwen aan de Hinthamerstraat en Rosmalen te vinden met ruim 100.000 meer bezoekers dan in 2022! Het afgelopen jaar zagen we de bezoekersaantallen wederom stijgen. Het aantal leden en percentage actieve leden binnen de gemeente is voorzichtig aan het stijgen. Een mooie ontwikkeling. Ondanks een landelijke daling van 1% in de uitleningen steeg het aantal uitleningen licht met 0,3%. Ook het aantal uitleningen van e-books door de leden van bibliotheken Den Bosch en Rosmalen steeg met 5% tegenover een landelijke stijging van 0,7%.

Kerngetallen	31-12-2023	31-12-2022
Inwonersaantal totaal	160.724	158.863

BIBLIOTHEEKWERK IN CIJFERS

	Den Bosch		Rosmalen		Totaal		
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	
Aantal leden							Aantal leden
0 t/m 12 jaar	7.187	6.827	5.876	5.681	13.063	12.508	0 t/m 12 jaar
13 t/m 17 jaar	3.013	2.442	1.163	985	4.176	3.427	13 t/m 17 jaar
18 t/m 64 jaar	5.200	5.199	1.556	1.505	6.756	6.704	18 t/m 64 jaar
65 jaar en ouder	2.731	2.617	923	868	3.654	3.485	65 jaar en ouder
BiebApp*	904	853	-	-	904	853	BiebApp*
Totaal	19.035	17.938	9.518	9.039	28.553	26.977	Totaal
Leden gemeente-%	11,84%	11,29%	5,92%	5,69%	17,76%	16,98	Leden gemeente-%

* Deze cijfers vormen het totaal voor Den Bosch en Rosmalen samen.

BIBLIOTHEEKWERK IN CIJFERS

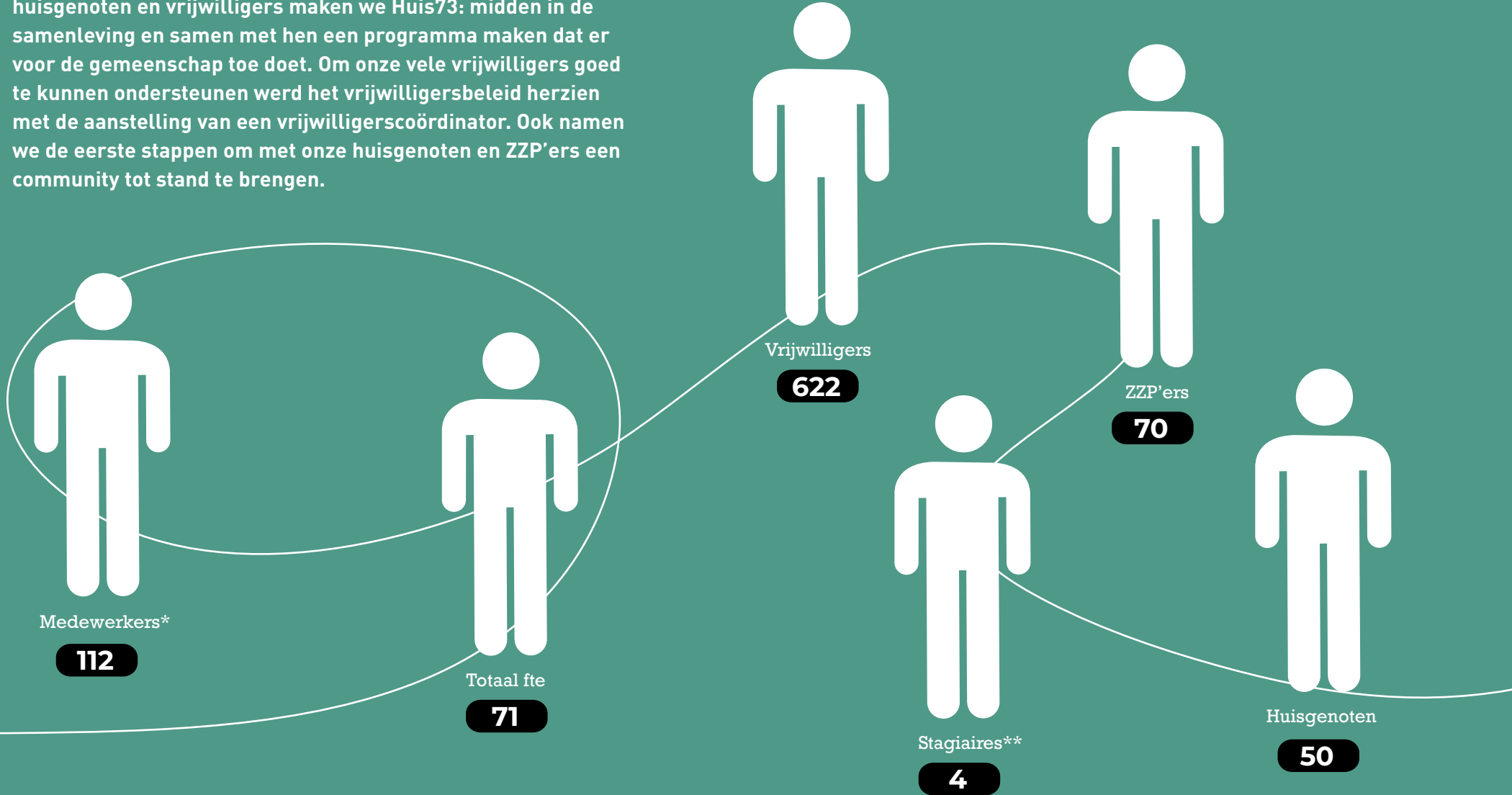
	Den Bosch		Rosmalen		Totaal		
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	
Bezoekers	549.495	457.342	124.898	113.100	674.393	570.442	Bezoekers
Fysieke collectie	93.580	91.809	48.669	47.449	142.249	139.258	Fysieke collectie
Uitleningen (incl. verlengingen)	291.689	292.140	259.978	258.131	551.667	550.271	Uitleningen (incl. verlengingen)
E-books*	-	26.890	-	10.112	39.011	37.002	E-books*
Luisterboeken*	-	13.441	-	4.743	18.895	18.184	Luisterboeken*

* Vanaf 2023 wordt bij de Online Bibliotheek geen onderscheid meer gemaakt tussen de locaties Den Bosch en Rosmalen.

Samen

Alleen ga je sneller, samen kom je verder. Met onze medewerkers, huisgenoten en vrijwilligers maken we Huis73: midden in de samenleving en samen met hen een programma maken dat er voor de gemeenschap toe doet. Om onze vele vrijwilligers goed te kunnen ondersteunen werd het vrijwilligersbeleid herzien met de aanstelling van een vrijwilligerscoördinator. Ook namen we de eerste stappen om met onze huisgenoten en ZZP'ers een community tot stand te brengen.

SAMEN ALS COMMUNITY

* waarvan 3 medewerkers in loondienst met een afstand tot de arbeidsmarkt

** waarvan 2 met een afstand tot de arbeidsmarkt

Huis73 & De Codes

Fair Practice Code

We onderschrijven de Fair Practice Code door een eerlijke, duurzame en transparante bedrijfsvoering en rekening te houden met elkaars belangen in de culturele sector. In 2023 zijn in het kader van de drie principes Fair pay, Fair share en Fair chain de uurtarieven voor de zelfstandige docenten herijkt en per 1 september zijn de vergoedingen met ruim 6% verhoogd. Daarnaast wil Huis73 een goede arbeidsrelatie behouden met de zelfstandige docenten door hen bijvoorbeeld korting te geven op onze eigen dienstverlening.

Code Diversiteit & Inclusie

Huis73 onderschrijft de Code Diversiteit & Inclusie met als doelstelling dat de culturele en creatieve sector de brede diversiteit van de Nederlandse samenleving representeert. Het beleid moet nog verder worden geconcretiseerd en de doelstelling is nog steeds om in de herhuisvesting van Huis73 de code verder te verankeren. Huis73 zet in de praktijk stappen. Zo is in 2023 samen met de Academie voor Beeldvorming een project gedraaid waarin onderzoek werd gedaan naar de gastvrijheid van en het thuisgevoel bij Huis73. Een dragroyalty stelde als medewerker het onderwerp diversiteit en inclusie op een toegankelijke wijze ter sprake.

Governance Code Cultuur

Huis73 past de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur toe. De Code is een instrument voor goed bestuur en toezicht in de cultuursector. De Code is nadrukkelijk opgenomen in de statuten. In het bestuursverslag en verslag van de raad van toezicht – welke onderdeel zijn van onze jaarrekening – is nader toegelicht hoe onze organisatie deze Code toepast.

COLOFON

Input jaarverslag **Huis73**

Ontwerp & illustraties **Richard Pijs, studiopak.nl**

Fotografie **Marc Bolsius, Karin Jonkers, Ben Nienhuis, Angeline Swinkels, Alex Sinke**

Huis73, voor bibliotheek en cultuur

www.huis73.nl

HUIS73